

גמרא סדורה

גמרא בעריכה מבארית

מסכת נדרים

פרק ח' - "קוֹנָם יין"

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רשי"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמיין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 90407

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד לצורך אישי וללא מטרת רווח.

מסכת נדרים פרק ח' - "קונם יין"

1. ס, א-ב

רפ"י

משנה

קונם יין שאני טועם:

"היום" - אינו אסור אלא עד שתחשך,

"שבת זו" - אסור בכל השבת, ושבת שעברה.

"חדש זה" - אסור בכל החדש, וראש החדש להבא.

"שנה זו" - אסור בכל השנה, וראש השנה לעתיד לבא.

"שבוע זה" - אסור בכל השבוע, ושביעית שעברה.

ואם אמר: "יום אחד",

"שבת אחת",

"חדש אחד",

"שנה אחת",

"שבוע אחד" -

אסור מיום ליום.

"עד הפסח" - אסור עד שיגיע.

"עד שיהא" - אסור עד שיצא.

"עד לפני הפסח",

רבי מאיר אומר:

אסור עד שיגיע,

רבי יוסי אומר:

אסור עד שיצא.

גמרא

"קונם יין שאני טועם [היום] - אינו אסור אלא עד שתחשך".

אמר רבי ירמיה:

לכשתחשך, צריך שאלה לחכם.

מאי טעמא?

אמר רב יוסף:

גזירה "היום" משום "יום אחד".

ס, ב אמר ליה:

אי הכי, ליגזור ב"יום אחד" משום "היום"!

אמר ליה:

"היום" ב"יום אחד" - מיחלף,

"יום אחד" ב"היום" - לא מיחלף.

אמר רבינא:

אמר לי מרימר:

הכי אמר אבון משמיה דרב יוסף:

קמאן אזלא שמעתייה דרב ירמיה בר אבא? קרבי נתן.

דתנא:

"דבי נתן אומר:

כל הנודר - באילו בנה במה,

והמקיימו - באילו מקטיר עליה".

מתני'

קונם יין שאני טועם היום. דמשמע כל זמן שהוא יום ותו לא:

שבת זו. והיה עומד בשבת אסור בכל השבת בששת ימי השבוע:

והשבת שעברה. כלומר בשבת. שהוא עומד בה ולהכי קרי ליה שעברה לפי שהשבת זה אינו מתחשב אחר ימים הבאים אלא אחר ששת ימים שעברו:

חדש זה. אמר קונם יין שאני שותה בזה החדש והיה עומד באותו יום של ר"ח:

אסור בכל החדש. בכל שלשים יום הבאים:

וראש חדש להבא. כלומר ר"ח זה שהוא עומד לתוכו הוא נמנה עם ימים הבאים שהוא ראשון שלהם:

וכן אם היה עומד בראש השנה ואמר קונם יין שאני טועם שנה זו. אסור בכל השנה ואותו היום של ראש השנה שהוא עומד בו ולהכי קרי לעתיד לבא לפי שהוא נמנה לימים ולחדשים הנכנסים שהוא אחר זמן ולהכי קאמר לעתיד ולא קאמר להבא:

ואם היה עומד בשנת השמיטה ואמר קונם יין שאני טועם בשבוע זה אסור בכל השבוע הבא. ואותה שנה שביעית שהוא עומד בה נמנית לשבוע שעברה להכי קרי ליה שעברה:

ואם אמר. שאני טועם יום אחד מעת לעת שאם היה עומד בשעת הנדר בחצי היום אסור למחר עד חצי היום וכן אם אמר שבת אחד באיזה יום שעומד בשבוע אסור עד יום שמיני לאותו יום שנדר וכן בשנה אחת וכן בשבוע אחת אסור שנה שלימה ושבוע שלם מיום ליום:

גמ'

לכשתחשך. אע"פ שעבר היום:

צריך שאלה לחכם. להתיר לו נדרו משום היכרא:

גזירה היום אטו יום אחד. דאי אמרת לכשתחשך אע"פ שעבר היום הוי מותר אתו למימר נמי כי נדר יום אחד ועומד בחצי היום מותר לכשתחשך ואיהו לא הוי מותר עד מעת לעת הילכך צריך שאלה לחכם וכיון דבעי שאלה לחכם חכם חוקר כיצד נדר ולא יבא לידי חילול נדר:

אי הכי ליגזור יום אחד. דליהוי אסור עד שתחשך למחר משום היום דאי אמרת עד מעת לעת אסור ותו לא אתו למישרי נמי כי עמד בשחרית ואמר היום אתי למישרי בחצי היום והוא אסור עד שתחשך:

אמר ליה רב יוסף היום ביום אחד מיחלף. דאי שרית היום לכשתחשך בלא שאלה מיחלף ואתי למישרי יום אחד משתחשך דסבר יצא אותו היום שנדר בו כמו כן והוא אינו מותר אלא מעת לעת:

יום אחד בהיום לא מיחלף. דלא אשור לשתות למחר עד הלילה דלא אתי למישרי בהיום מחצי יום ואילך דליכא למיחש להכי דהכא לא גמר היום עדיין ומידע ידיע דאסור כל היום משום האי טעמא נמי לא מצרכינן שאלה לסוף מעת לעת דלא אתו למישרי מהיום מחצי יום ואילך דליכא למיחש בהכי כדאמרין הכא לא גמר עדיין היום ומידע ידיע דאסור בכל היום:

כמאן אזלא. הא שמעתתא דאמר רב ירמיה דצריך שאלה לחכם שאין נותר ע"פ עצמו כלל דמחמרינן עליה דלא עבד שפיר:

כרבי נתן וכו'. הילכך צריך שאלה לחכם הואיל ועבד איסורא דמחמרינן עליה ואין מראין לו שקיים נדרו מעצמו אלא כשיתירו לו את נדרו ולא משום גזירה דרבינא לא סבירא ליה דרב יוסף וכל היכא דאיכא לאוקומי ביה שאלה מצריכינן ליה שאלה כגון הכא דאמר היום דאיכא למימר מעת לעת קאמר הילכך לכשתחשך צריך שאלה לחכם אבל כי אמר כבת וכולה מתניתין דליכא לאוקומי בהו שאלה דודאי לא משמע טפי איו צריך שאלה:

2. ס, ב

רָט"י

יומי דשבתא קאמר. ימים
 דשבוע ולא דשבת עצמו:
פשיטא. דיום ראש חדש נמי
 אסור שהרי יום ראש חדש נמנה
 לחדש זה הנכנס:
כי איצטריך. למיתני במתניתין
 לחדש חסר בחדש שהוא שני
 ימים ראש חדש ויום ראשון של
 ראש חדש משלים לחדש מלא
 זה שעבר וזה הנכנס חסר הוא
 והוא נדר ביום ראשון של ר"ח:
לחדש שעבר הוי. ולא ליתסר
 ביה:
קמ"ל. אפילו הכי כיון דקרו
 ליה ריש ירחא אסור ביה נמי:

"שַׁבָּת זו", אָסוּר בְּכָל הַשַּׁבָּת בּוֹלָה".

פְּשִׁיטָא!

מהו דתימא: יומי דשבתא קאמר,
 קא משמע לן.

"חדש זה" - אָסוּר בְּכָל הַחֹדֶשׁ, וְרֵאשׁ חֹדֶשׁ לְהַבָּא".

פְּשִׁיטָא!

כי איצטריכא לחדש חסר,
 מהו דתימא: ראש חדש לשעבר הוי, ולא ליתסר,
 קא משמע לן: קרו אינשי ריש ירחא.

רש"י

דינייה כהיום. כאילו אמר היום
 לחדוד ומותר לכשתחשך:
 או כיום אחד. ואסור מעת לעת:
 אילימא כדקתני. דאמר השנה
 למה לי למימר פשיטא כיון
 דאמר השנה משמע השנה זו
 קאמר ועיבורה נמי בכלל הוי:
 ולא אית בהו עיבור. ולא ליתסר
 בעיבורה קא משמע לך:

3. ס, ב - סא, א

"שנה זו" - אסור בכל השנה בולה".

איבעיא להו:

אמר: "קונם יין שאני טועם יום" - מאי דיניה?

כ"היום",

או: כ"יום אחד"?

תא שמוע ממתניתין:

"קונם יין שאני טועם היום" - אין אסור אלא עד שתחשך".

הא "יום" - כ"יום אחד" דמי.

אימא סיפא:

"אמר יום אחד" - אסור מיום ליום".

הא "יום" כ"היום" דמי!

אלא מהא ליכא למשמע מינה.

אמר רב אשי:

תא שמוע:

"קונם יין שאני טועם השנה",

נתעברה השנה - אסור בה ובעיבורה".

היכי דמי?

סא, אילימא כדקתני - למה לי למימרא?

אלא לאו דאמר "שנה" - אלמא "שנה" כ"השנה" דמי, ו"יום" נמי כ"היום" דיניה.

לא, לעולם דאמר "השנה",

ומהו דתימא: הלך אחר רוב השנים, ולא אית בהו עיבור,

קא משמע לן.

4. סא, א

רפ"י

היה עומד בשנה של יובל והיה אומר קונם יין שאיני טועם יובל מהו:

שנת חמשים כלפני חמשים. ומותר נמי בשנת חמשים דאיהו לא קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או בשנת חמשים נמי אסור דבשנת חמשים מתחיל יובל הבא:

ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. שלא תתחיל למנות ז' שנים של שמיטה הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא מונה אחת לשנת נ' ולשנה הבאה אחריה שנת נ"א שניה אלא לשנת חמשים ואחת תהא מונה אחת ושנת נ' עצמה נמנית ליובל שעבר שאין עולה למנין שבוע הבא כדאמרין:

יובל עולה למנין שבוע. דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן:

אמרו לו וכו'. אם כן ששנת יובל עולה למנין שבוע אינו אלא חמשה בשבוע ראשון של יובל שהשנה שהיא ראשונה שהיא יובל אסור לזרוע בה והשביעית נמי אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא חמשה לזריעה:

אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר ועשת את התבואה לשלש השנים. שנה ששית ושנה שביעית ושמינית עד קצירתה ואי [נמי] אמרת אין יובל עולה למנין שבוע הרי כאן ארבעה שנים שצריכה לעשות לארבע שנים כיצד שנת מ"ח היא ששית ותבואה שלה צריכה לששית עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים והאי פירכא לדברי הכל היא דלרבי יהודה נמי איכא למיפרך דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא בזריעה והווי נמי ארבע שנים: **אלא.** לדברי הכל ליכא לאוקמי להאי קרא אלא בשאר שני שבוע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדידי ולא לרבנן לדידי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבוע בשאר שמיטין ולא בשמיטה ראשונה הסמוכה ליובל:

איבעיא להו:

אמר: "יין שאני טועם יובל" מאי? שנת חמשים כלפני חמשים או פלאחר חמשים?

תא שמע:

דתניא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן:

"**וקדשתם את שנת החמשים שנה**" (ויקרא כה, י).

שנת החמשים אתה מונה, ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. מבאן אמרו: **יובל אינו עולה למנין שבוע.**

רבי יהודה אומר:

יובל עולה למנין שבוע.

אמרו לו לרבי יהודה:

הרי הוא אומר: "שש שנים תזרע שדך" (ויקרא כה, ג) **ואין כאן אלא חמש!**

אמר להם: לדבריכם, הרי הוא אומר: "ועשת את התבואה לשלש השנים" (ויקרא כה, כא),

הרי כאן ארבע!

אלא איכא לאוקמה בשאר שני שבוע,

דילי נמי איכא לאוקמה בשאר שני שבוע.

5. סא, א-ב

רפ"י

מתני'

אמר קונם יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע. לדברי הכל:

עד שיהא אסור עד שיצא. דמשמע דאמר עד שיצא כל הפסח:

עד פני פסח. משמע עד שיגיע ומשמע עד שיצא:

עד שיגיע. דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא. דכיון דאיכא לספוקי אי משמע עד שיצא או עד שיגיע ודאי בדליכא ספיקא הרהר בדעתו בשעת הנדר דהיינו עד שיגיע. ורבי יוסי אומר עד שיצא. דסבר מעייל איניש נפשיה לספיקא דאיכא לספוקי שמוא עד שיצא קאמר:

גמ'

למימרא דרבי מאיר וכו'. כדפרישית:

שתי כיתי בנות. משתי נשים שנשא זו אחר זו וכל אחת ילדה שתי בנות:

כולן אסורות חוץ וכו' דברי רבי מאיר. דקסבר רבי מאיר מעייל איניש לספיקא דלא איזדהר הארוס בשעת קידושין דלא ליתי לידי קלקול והואיל דלא ידעינן הי מינייהו קידש כולן אסורות:

חוץ מן הקטנה שבקטנות. דלדברי הכל לית לה שם גדולה:

רבי יוסי אומר כולן מותרות וכו'. דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא:

מוחלפת השיטה. כלומר אפיך מתניתין דנדרים ואימא לרבי מאיר מעייל איניש כו':

והתניא. בניחותא דמוחלפת:

זה הכלל כל שזמנו קבוע. כגון רגלים:

עדי שיצא. דקסבר מעייל איניש נפשיה לספיקא:

"עד הפסח" - אסור [עד שיגיע.

"עד שיהא" - אסור עד שיצא.

"עד לפני הפסח",

רבי מאיר אומר: אסור עד שיגיע,

רבי יוסי אומר: אסור עד שיצא].

למימרא:

סא, ב דרבי מאיר סבר: לא מעייל איניש נפשיה לספיקא.

ורבי יוסי סבר: מעייל איניש נפשיה לספיקא.

ורמינהי:

"מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים,

ואמר: קדשתי את בתי הגדולה, ואיני יודע:

אם גדולה שבגדולות,

אם גדולה שבקטנות,

ואם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות -

כולן אסורות,

דברי רבי מאיר.

רבי יוסי אומר:

כולן מותרות, חוץ מן הגדולה שבגדולות!"

אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב:

מוחלפת השיטה.

והתניא:

"זה הכלל:

כל שזמנו קבוע ואמר "עד לפני",

רבי מאיר אומר: עד שיצא,

ורבי יוסי אומר: עד שיגיע."

6. סא, ב

רס"י

מתני'

אמר קונם שאיני טועם יין עד הבציר. של ענבים:

עד המסיק. לקיטה של זיתים: וכל שאין זמנו קבוע. כגון קציר ובציר דזמנין הוּו בחריפי וזמנין הוּו באפלי:

עד הקיץ. עד שעת לקיטת תאנים או שאמר עד שיהא הקיץ שניהם משמע דאינו אסור אלא עד שיתחיל העם להכניס תאנים בכלכות וזהו בתחילת הקיץ:

אמר עדי שיעבור הקיץ אסור עד שיוכפלו המקצועות. עד שמכפילין הסכינים שקצצו בהן התאנים ומצניעין אותן כמו מקפלין את הכלים (שבת דף קיג.) ענין אחר שיקפלו עד שחורץ אותן בקופץ ועושין אותן שירטי"ט כמו ליטרא קציעות ולשון יכפילו על שם שמניחין זו על זו ותרוייהו שיעבור ויקפילו משמע בסוף הקיץ: גמי ולא כלכלה של ענבים: משמע אף על פי שהבציר הוי סמוך לאלתר לקיץ לא אמרינן שזה נתכוון לכלכלה של ענבים אלא ודאי אינו אסור אלא עד תאנים:

עגבים בכלל תאנים. ואסור עד כלכלה של ענבים: ענבים לא מקצצו ביד אלא בסכין ולא דמו כלל לתאנים הלכך לא הוּו בכלל תאנים:

ענבים נמי כי מירדדן. כשמתבשלין יפה יפה שנושרין ענבים מן האשכול מקצצו נמי בידיא כתאנים הלכך הוּו בכלל תאנים:

מְשָׁנָה

"עד הקציר"

"עד הבציר"

"עד המסיק" -

אינו אסור אלא עד שיגיע.

זה הכלל: כל שזמנו קבוע,

ואמר: "עד שיגיע" - אסור עד שיגיע.

אמר: "עד שיהא" - אסור עד שיצא.

וכל שאין זמנו קבוע,

בין אמר "עד שיהא" בין אמר "עד שיגיע" - אינו אסור אלא עד שיגיע.

"עד הקיץ"

"עד שיהא הקיץ" -

עד שיתחילו העם להכניס בכלכות.

"עד שיעבור הקיץ" - עד שיקפילו המקצועות.

גְּמָרָא

תנא:

"כלכלה" שאמרו - כלכלה של תאנים, ולא כלכלה של ענבים."

תנא:

"הנודר מפירות הקיץ - אין אסור אלא בתאנים.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

ענבים בכלל תאנים."

מאי טעמא דתנא קמא?

קסבר: תאנים - מיקצצן בידא,

ענבים - לא מיקצצן בידא.

רבן שמעון בן גמליאל סבר:

ענבים נמי כי מירדדן מיקצצן בידא.

ר"ז

תנא הוקפלו רוב המקצועות.
 אותן תאנים שנשתיירו בשדות
 ובאילנות:
מותרות משום גזל. שנתיאשו
 מהן הבעלים:
ופטורות מן המעשר. משום
 דהפקירא נינהו:
מרייהו. בעלים של תאנים:
והוכפלו כו'. דשרו למיכל כל
אדם:
משום סניות מילתא. כלומר
 מרוע לב היה אומר כן ולא
 משום עין יפה דעדיין לא
 הפקירן:
אשכחיה. לרבי טרפון גופיה
 דקאכיל מן התאנים דקסבר
 דהפקירא נינהו: אחתיה לר'
 טרפון בשקא ההוא גברא שהיה
 משמרן:
על דיבר זה. שהציל עצמו
 בכבוד תורתו דקאמר אוי לו
 לטרפון:
פריצים. שהוציאו מבית
 המקדש:
יגעשו חול. ואף על פי כן נהרג
 עליהם בלשצר:
אמאי ציערו. ההוא גברא לר'
 טרפון הא מהפקירא קא אכיל:
וקא סבר היינו דגנבן. להכי
 צעריה:
אי הכי אמאי ציער ר' טרפון
נפשיה. כיון שתפסו כגב מאי
 הוה ליה למעבד:
היה לו לפייסו. בממונ:

7. סא, ב - סב, א

"עד שייעבור הקיץ - עד שיכפלו המקצועות".

תנא:

"עד שיכפילו רוב המקצועות".

סב, א תנא:

"הוקפלו רוב המקצועות - מותרות משום גזל,
 ופטורות מן המעשרות".

רבי ורבי יוסי בר רבי יהודה איקלעו לההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות,
רבי - הוא קא אכיל,

רבי יוסי בר רבי יהודה - לא אכיל.

אתא מרהון, אמר להו: אמאי לא אכילי רבנן? הוקפלו רוב המקצועות הוא!

ואף על פי כן לא אכיל **רבי יוסי בר רבי יהודה**,

קסבר: משום סניות מילתא הוא דקאמר הדין גברא.

רבי חמא בר רבי חנינא איקלע לההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות,
 הוה קאכיל, יתיב לישמיעיה - לא אכיל.

אמר ליה: אכול, קד אמר לי **רבי ישמעאל בר רבי יוסי** משום אביו:
 הוקפלו רוב המקצועות מותרות משום גזל ופטורות מן המעשר.

רבי טרפון אשכחיה ההוא גברא בזמן שהוקפלו המקצועות דקאכיל.

אחתיה בשקא ושקליה ואמטייה למשדיה בנהרא.

אמר לו: אוי לו לטרפון שגה הורגו!

שמע ההוא גברא שבקיה וערק.

אמר רבי אבהו משום **רבי חנניה בן גמליאל**:

כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על דבר זה,

אמר: אוי לי שגשגתי בכתרה של תורה.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

כל המשתמש בכתרה של תורה - נעקר מן העולם.

קל וחומר: ומה בלשצר שגשגתי בכלי קודש שנעשו כלי חול,

שנאמר: "**ובאו בה פריצים וחללה**" (יחזקאל ז, כב),

כיון שפרצום נעשו חול,

נעקר מן העולם,

דכתיב: "**בה בליליא קטיל בלאשצר**" (דניאל ה, ל),

המשתמש בכתרה של תורה שהוא חי וקיים לעולם על אחת כמה וכמה.

ורבי טרפון, כיון דכי אכיל דהוקפלו רוב המקצועות הוה, אמאי צעריה ההוא גברא?

משום דההוא הוה גנבי ליה ענבי כולה שתא, וכיון דאשכחיה לרבי טרפון סבר: היינו דגנבן.

אי הכי אמאי ציער נפשיה?

משום ד**רבי טרפון** עשיר גדול הוה,

הוה ליה לפייסו בדמים.

8. סב, א

רש"י

לפעלים. לשם שמים :
ודיבר בהן לשם שמים. שתהא כל כוונתך לשמים :
להיות עודר כו. להשתכר ממנו כדי לאכול :
אלא קשיא דר' טרפון. אם שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה שהוא חכם במקום שאין מכירין אותו אמאי ציער נפשיה בשביל שהודיע לזה שהוא חכם. שרו לי תגראי. הקדימו דיני לשל אחרים בשביל כבוד תורתין. ובני דוד כהנים היו אלא מה וכו' :
לפתוח ראשון. לקרוא בספר תורה :
ולברך ראשו. בברכת המוציא ובברכת המזון :
וליסול מנה יפה ראשון. כשחולק עם אחיו הכהנים בלחם הפנים :
מנדה בלו והלך וגו'. מקרא הוא בספר עזרא :

תנ"א:

"**לְאֵהֱבֵה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעֵ בְקִלּוֹ וּלְדַבְרָהּ בּוֹ**" (דברים ל, כ) -
שְׁלֵא יֵאמֵר אָדָם: אֶקְרָא שְׂיִקְרָאוּנִי "חֲכָם",
אֲשֶׁנָּה - שְׂיִקְרָאוּנִי "רַבִּי",
אֲשֶׁנָּה - שְׂאֵהִיָּה זָקֵן וְאֲשַׁבּ בִּישִׁיבָה.
אֲלֵא לְמַד מֵאֵהֱבֵה, וְסוֹף הַכְּבוֹד לְבֵא,
שְׁנֵאמֵר: "קִשְׁרוּם עַל אֲצַבְעֵיכֶם עַל לִוַּח לִבְךָ" (משלי ז, ג).
וְאִמְר: "דְּרַמְיָה דְרַמִּי נַעֲם" (משלי ג, יז).
וְאִמְר: "עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתַמְכִּיָּהּ מֵאֲשֵׁר" (משלי ג, יח).

רבי אליעזר בר רבי צדוק אומר:

עשה דברים לשם פעלים,
 ודבר בהם לשמם.
 אל תעשים עטרה להתגדל בהם,
 ואל תעשים קורדום להיות עודר בו.
 וקל וחומר:
 ומה בלשצר שלא נשתמש אלא בכלי קדש שנעשו כלי חול נעקר מן העולם,
 המשתמש בכתרה של תורה - על אחת כמה וכמה.

אמר רבא:

שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה באתרא דלא ידעי ליה,
 דכתיב: "**ועבדך ירא את ה' מנערי**" (מלכים א יח, יב).

אלא קשיא דרבי טרפון!

עשיר גדול היה, והנה ליה לפייסיה בדמים.

רבא רמי,

כתיב: "**ועבדך ירא את ה' מנערי**",
 וכתיב: "**וההלך זר ולא פיר**" (משלי כז, ב)!

הא - באתרא דידעי ליה,

הא - באתרא דלא ידעי ליה.

אמר רבא:

שרי לצורבא מרבנן למימר: צורבא מרבנן אנא, שרו לי תיגראי ברישא.
 דכתיב: "**ובני דוד כהנים היו**" (שמואל ב ח, יח),
 מה כהן נוטל בראש - אף תלמיד חכם נוטל בראש.

וכהן מנא לן?

דכתיב: "**וקדשתו מי את להם אלהיך הוא מקריב**" (ויקרא כא, ח),
 ותנא דבי רבי ישמעאל:

"**וקדשתו**" - לכל דבר שבקדושה,

סב, **לפתוח ראשון,**

ולברך ראשון,

וליסול מנה יפה ראשון.

אמר רבא:

שרי ליה לצורבא מרבנן למימר:

לא יהיבנא אכרנא,

דכתיב: "**מנדה בלו והלך לא שליט למרמא עליהום**" (עזרא ז, כד).

ואמר רב יהודה:

רש"י

לא יהיבנא אכרגא. איני רוצה ליתן מס בשביל שאני חכם: **עבדא דנורא**. עבד של עבודת כוכבים פלונית אני ואיני רוצה ליתן מס. נורא שם עבודת כוכבים: **אבא**. יער: **לפני עור**. דאינהו קא עבדי מינה צורך עבודת כוכבים: **להסקה ניתנו**. וכמוכר להסקה דמי ולא לעבודת כוכבים:

"מנדה" - זו מנת המלך, **"בלו"** - זו כסף גולגלתא, **"הלך"** - זו ארנונא.

ואמר רבא:

שרי ליה לצורבא מרבנן למימר: "עבדא דנורא אנא לא יהיבנא אכרגא".

מאי טעמא?

לאברוחי אריא מיניה קאמר.

רב אשי הנה ליה ההוא אבא, זבניה לבי נורא.

אמר ליה רבינא לרב אשי:

האיכא: **"ולפני עור לא תתן מכשיל"** (ויקרא יט, יד)!

אמר ליה:

רוב עצים, להסקה ניתנו.

9. סב, ב - סג, א

רפ"י

מתני'

אמר קונם שאיני טועם עדי הקציר. עד שיתחילו לקצור חטין קאמר ולא קציר שעורים וקציר שעורים הוי מוקדם: **אם היה בהר**. בשעת הנדר אעי"פ שירד בבקעה אסור עד שיתחילו לקצור בהר: אמר קונם שאיני טועם עד הגשמים או שאמר שאיני טועם עד שיהו גשמים אסור עד שתרו רביעה שניה דגשמים משמע שנים: **רביעה שניה**. מפרש בגמרא: **עד שיגיע זמנה של רביעה**. אעי"פ שלא ירדה כיון שהגיע זמנה מותר: **אמר קונם שאיני טועם עד שיפסקו גשמים** אסור עדי שיצא ניסן כולו דבר ר' מאיר. רבי מאיר לטעמיה דאמר במסכת תענית בפ"ק עד מתי שואלין את הגשמים ר"מ אומר עד שיצא ניסן רבי יהודה אומר עד שיעבור הפסח ותו לא:

גמ'

מחלוקת דיאמר עד הגשמים. דמר סבר עד זמנה ומר סבר עד שתרו: **אבל אם אמר עד הגשם**. דברי הכל עד זמן גשמים של רביעה ראשונה קאמר למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה עד שיגיע זמנה כו' דגשם חדא רביעה משמע: **הבכירה בג'**. במרחשון: **בראש חודש כסליו**. הוי רביעה אחרונה: **לשאול**. להתפלל על הגשמים: **להתענות**. לגזור תענית אם לא ירדו: **ואמר ר' זירא לנודר**. דהנודר בין עד הגשם בין עד הגשמים אסור עד זמן רביעה שניה ומשמע בין שאמר עד הגשם בין דאמר עד הגשמים: **ואמרינן עלה כמאן אזלא** וכו' במאן כרבי יוסי דמיום י"ז עד יום כ"ג הוו שבעה ימים דאי ר' מאיר לא הוו אלא ה' ימים אלמא דאפי' רבן גמליאל דמקיל הכא גבי נדרים דאמר עד שיגיע זמנה של רביעה אעי"פ שעדיין לא ירדה סבירא ליה אתה מונה ראשונה ושניה ולא ראשונה בלבד לא שנא דאמר עד הגשם לא שנא דאמר עד הגשמים וקשיא לר' זירא: **אמר לך ר' זירא האי דיאמר שניה לנודר היינו דאמר עד הגשמים**. וגשמים תרתי משמע . אבל אמר עד הגשם לעולם אימא לך עד זמן גשמים שהיא רביעה ראשונה קאמר ולא שניה:

משנה

"עד הקציר" - עד שיתחיל העם לקצור, קציר חטין אבל לא קציר שעורים. הכל לפי מקום נדרו. **אם היה בהר - בהר, ואם היה בבקעה - בבקעה.**

"עד הגשמים", "עד שיהו הגשמים" - עד שתרו רביעה שניה.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: עד שיגיע זמנה של רביעה.

"עד שיפסקו גשמים" - עד שיצא ניסן כולו, **דברי רבי מאיר.** **רבי יהודה אומר:** עד שיעבור הפסח.

גמרא

תנא:

"הנודר 'עד הקיץ' בגליל, וירד לעמקים, אף על פי שהגיע הקיץ בעמקים - אסור עד שיגיע הקיץ בגליל".

"עד הגשמים", "עד שיהו גשמים" - עד שתרו רביעה שניה, **רבן שמעון בן גמליאל אומר:** [עד שיגיע זמנה של רביעה].

אמר רבי זירא:

מחלוקת דאמר: "עד הגשמים", אבל אומר: "עד הגשם" - עד זמן גשמים קאמר.

סג, א מיתיבי:

"איזוהי זמנה של רביעה? **הבכירה - בשלשה, בינונית - בשבעה, אפילה - בעשרים ושלשה.** **דברי רבי מאיר.**

רבי יהודה אומר: בשבעה, ובשבעה עשר, ובעשרים ושלשה. **רבי יוסי אומר:**

בשבעה עשר, ובעשרים ושלשה, ובחודש כסליו. **וכן היה רבי יוסי אומר:** אין היחידים מתענין עד שיגיע ראש חודש כסליו".

ואמרינן עלה: בשלמא רביעה ראשונה - לישאל, שלישית - להתענות.

אלא שניה למאי?

ואמר רבי זירא: לנודר.

ואמרינן עלה: כמאן אזלא הא דתנא:

"רבן שמעון בן גמליאל אומר:

גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה - אתה מונה בהן רביעה ראשונה ושניה".

כמאן?

כרבי יוסי!

ההוא דאמר: עד הגשמים.

10. סג, א-ב

ר"י

מתני'

אמר שאיני טועם עדי ראש חדיש אדר. סתם אין אסור אלא עד ראש חדש אדר הראשון: גמי מדקתני מתני' אינו אסור אלא עד אדר הראשון אלמא דכל היכא דקאמר עד אדר סתמא אדר הראשון משמע ולא שני:

דתניא. הרוצה לכתוב בשטר אדר הראשון כותב בהדיא אדר הראשון אבל אם רוצה לכתוב אדר השני כותב סתם דברי ר"מ דסתם אדר השני משמע ולא הראשון:

אדר השני כותב. בהדיא אדר השני דסתם אדר הראשון תוא:

אפילו תימא. מתניתין ר"מ ומתני' כגון דלא ידע דמיעברא שתא הילכך כי אמר סתם אדר הראשון משמע ולא השני שלא נתכוין אלא לאדר הסמוך לשבט וברייתא דקתני אדר השני כותב סתם כגון דידע דמיעברא שתא וכי אמר אדר סתם משמע אדר השני:

והתניא. סיוע:

הכותב עד ר"ח אדר. סתם עד ר"ח אדר הראשון קאמר מדקתני אם היתה שנה מעוברת וכו' מכלל דרישא דקתני עד ר"ח כו' לאו במעוברת עסקינן בתמיה הא מדקתני עד אדר הראשון מכלל דבמעוברת עסקינן ומאי שנא רישא ומאי שנא סיפא:

אלא שמע מינה רישא דלא ידע דמיעברא שתא. וכי נדר לשם אדר הסמוך לשבט קאמר הילכך עד אדר הראשון וסיפא מיירי בדידע דשתא מעוברת היא דהכי משמע אם היה יודע שהשנה מעוברת אסור עד ר"ח אדר השני:

משנה

"קונם יין שאיני טועם לשנה", נתעברה השנה - אסור בה ובעיבורה.
"עד ראש אדר" - עד ראש אדר הראשון,
"עד סוף אדר" - עד סוף אדר הראשון.

גמרא

אלמא: סתמא ד"אדר" דקאמר ראשון הוא.

לימא מתניתין רבי יהודה היא?

דתניא:

"אדר הראשון - כותב: "אדר הראשון",

אדר שני - כותב: "אדר" סתם,

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר:

אדר הראשון - כותב סתם,

אדר שני - כותב: "תינין".

אמר אבוי:

אפילו תימא רבי מאיר,

הא - דיידע דמעברא שתא,

הא - דלא ידע.

סג, ב והתניא:

"עד ראש חדש אדר" - עד ראש חדש אדר הראשון,

אם היתה שנה מעוברת - עד ראש חדש אדר השני."

מכלל דרישא לאו במעוברת עסקינן!

שמע מינה:

הא - דפשיטא ליה דמעברא שתא,

הא - דלא ידע.

11. סג, א-ב

כ"ז

מתני'

שלא נתכוון זה שלא לשתות
אלא עד שעה שדרך בני אדם
לשתות יין. דודאי רוצה הוא
לשתות ד' כוסות של יין בלילי
פסח שכל אדם שותין:
אלא עד לילי צום. עד אותה
לילה שיצום למחר ואותה
הלילה מותר לאכול בשר:
**עד שעה שדרך בני אדם לאכול
בשר.** ורוצה לאכול עמהן:
עד לילי שבת. ובלילי שבת
מותר. שדרך בני אדם לאכול
שום. והיינו לילי שבת:
זהו כבודי. שלא אטול ממך:
ויאמר לו. המדיר הריני כאילו
נתקבלתי מה שבקשתי ממך:
הרי אלו מותרות ליהנות ממנו.
שאר הנאה:
אלא לשם אישות. שנדר שלא
תהנה ממנו דרך אישות:
שלא נתכוון זה. המסרב בו אלא
לאכילה ושתייה המרובה וכי
אמר זה קונם לביתך כו' לא
נתכוון לידור הנאה ממנו אלא
לאכילה ושתייה מרובה נתכוון:

מְשֻׁנָּה

רבי יהודה אומר:

"קונם יין שאיני טועם עד שיהא הפסח" - לא נתכוון זה אלא עד ליל הפסח,
עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין.

אמר: "קונם בשר שאיני טועם עד שיהא הצום" - אינו אסור אלא עד לילי צום,
שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול בשר.

רבי יוסי בנו אומר:

"קונם שום שאיני טועם עד שתהא שבת" - אינו אסור אלא עד לילי שבת,
שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול בשום.

האומר לחבירו: "קונם שאני נהנה לך,

אם אין את בא ונוטל לבניך כוד אחד של חסין ושתי חביות של יין" -

הרי זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם.

ויאמר לו: כלום אמרת אלא מפני כבודי, זהו כבודי.

וכן האומר לחבירו:

"קונם שאת נהנית לי, אם אין את בא ונותן לבני כוד של חסין ושתי חביות של יין",

רבי מאיר אומר:

אסור עד שיתן.

וחכמים אומרים:

אף זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם.

ויאמר לו: הרי אני באילו נתקבלתי.

היה מסרב בו לשאת בת אחותו,

ואמר: "קונם שהיא נהנית לי לעולם",

וכן המגרש את אשתו,

ואומר: "קונם אשתי נהנית לי לעולם" -

הרי אלו מותרות להנות לו,

שלא נתכוון זה אלא לשום אישות.

היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו,

אמר: "קונם לביתך שאני נכנס, טיפת צונן שאני טועם לך" -

מותר ליכנס לביתו, ולשתות ממנו צונן,

שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתייה.

הדרן עלך קונם יין